

Отримано: 8 листопада 2013 р.

Прорецензовано: 2 грудня 2013 р.

Прийнято до друку: 20 грудня 2013 р.

Корнєєв М. В. Оптимізація динамічних фінансових потоків у контексті сучасного розвитку фінансового сектора / М. В. Корнєєв // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'ячук. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – Випуск 24. – С. 220–223.

УДК 336

JEL Classification: G20

Максим Валерійович Корнєєв,

кандидат економічних наук, доцент, фінансовий аналітик ТОВ «АгроІнвестГруп»

ОПТИМІЗАЦІЯ ДИНАМІЧНИХ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА

У статті визначено та охарактеризовано особливості окремих динамічних фінансових потоків суб'єктів фінансового сектора, встановлено співвідношення між ними. Досліджено окремі динамічні фінансові потоки вітчизняного банківського сектора як масштабної складової сучасного фінансового сектора. Систематизовано та вдосконалено напрями оптимізації окремих динамічних фінансових потоків суб'єктів фінансового сектора в умовах поступового переходу до фінансової економіки.

Ключові слова: фінансовий сектор, фінансові потоки, доходи, витрати, суб'єкт, банківський сектор, управління, оптимізація.

Максим Валерьевич Корнеев,

кандидат экономических наук, доцент, финансовый аналитик ООО «АгроИнвестГрупп»

ОПТИМИЗАЦИЯ ДИНАМИЧЕСКИХ ФИНАНСОВЫХ ПОТОКОВ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО СЕКТОРА

В статье определены и охарактеризованы особенности отдельных динамических финансовых потоков субъектов финансового сектора, установлены соотношения между ними. Исследованы отдельные динамические финансовые потоки отечественного банковского сектора как масштабной составляющей современного финансового сектора. Систематизированы и усовершенствованы направления оптимизации отдельных динамических финансовых потоков субъектов финансового сектора в условиях постепенного перехода к финансовой экономике.

Ключевые слова: финансовый сектор, финансовые потоки, доходы, расходы, субъект, банковский сектор, управление, оптимизация.

Maksym Valeriiovych Kornieiev,

Ph.D in Economics, associate professor, financial analyst of LLC «AhoInvestHrup»

OPTIMIZATION OF DYNAMIC FINANCIAL FLOWS IN THE CONTEXT OF MODERN FINANCIAL SECTOR DEVELOPMENT

In the article the features of separate dynamic financial streams of subjects of financial to the sector are certain and described, set correlation between them. The separate dynamic financial streams of domestic bank to the sector as scale constituent of modern financial to the sector are explored. The directions of optimization of separate dynamic financial streams of subjects of financial to the sector in the conditions of gradual transition to the financial economy are systematized and improved

Keywords: financial sector, financial streams, profits, charges, subject, bank sector, management, optimization.

Постановка проблеми. Перспективи розвитку вітчизняного фінансового сектора значною мірою зумовлюються кон'юнктурою масштабних його складових. Це підтверджується значними обсягами та зростанням відповідних операцій у розрізі окремих складових фінансового сектора, боргового сектора ключових сегментів фінансових ринків, переважанням окремих фінансово-кредитних установ в структурі установ фінансового сектора.

Стан економічної ситуації країни також значною мірою залежить від результатів функціонування масштабних складових фінансового сектору, співвідношення їх динамічних (доходних, витратних) фінансових потоків. Тому актуальним є дослідження та ефективна оптимізація динамічних фінансових потоків у фінансовому секторі з метою підвищення результативності його функціонування в економічній системі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням особливостей доходних, витратних фінансових потоків між окремими структурними сегментами фінансового сектора займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: Н. Андрющенко, О. Васюренко, А. Вихров, А. Гриценко,

О. Дзюблук, С. Котляров, О. Криклій, Л. Кузнецова, О. Лаврушин, О. Лисянська, Н. Маслак, А. Мороз, М. Савлук, Н. Шандова та інші.

Однак існує необхідність подальшого дослідження цієї проблематики з урахуванням більшої кількості чинників впливу на досліджувані потоки у контексті сучасного розвитку вітчизняного фінансового сектора.

Мета і завдання дослідження полягають у визначенні особливостей динамічних фінансових потоків у контексті розвитку вітчизняного фінансового сектора, систематизації напрямів оптимізації динамічних фінансових потоків у фінансовому секторі з метою підвищення результативності його функціонування.

Виклад основного матеріалу. Домінуючими світовими трансформаційними процесами, які впливають на хід перетворень у вітчизняній економіці виступають: поширення ринкової економічної моделі, глобалізація, посилення взаємозалежності, поглиблення інтеграційних процесів, узалежнення розвитку від сучасних високих технологій, поступовий перехід до фінансової економіки тощо. Подальший економічний розвиток визначатиметься спроможністю відповісти на низку питань структурного, технологічного, управлінського характеру, що сформувалися під впливом сучасних тенденцій розвитку економіки, перетворень у такій економіці як у кризовий, так і післякризовий періоди.

Для здійснення ефективної діяльності суб'єктам сучасного фінансового сектора треба зосередити увагу на їх динамічних доходних та витратних фінансових потоках.

Витратні фінансові потоки суб'єктів фінансового сектора безпосередньо пов'язані зі створенням фінансових продуктів та містять у собі грошові затрати, альтернативні витрати, що виникають як наслідок існування різних способів використання відповідних ресурсів [1; 2; 3].

Залежно від специфіки, видів діяльності того чи іншого суб'єкта фінансового сектору, такі суб'єкти мають розгалужену, відкриту систему доходів та витрат, яка обумовлює рух досліджуваних динамічних фінансових потоків. Кожен досліджуваний суб'єкт, визначаючи рівень власних доходів, їх складові, прагне оптимізувати витрати з метою досягнення позитивної різниці між доходними та витратними його потоками. Отже, в рамках поступового переходу до фінансової економіки є необхідним чітке обґрунтування такої оптимізації при умовах збереження якості фінансових послуг, що надаються. При цьому треба враховувати, що конкретний динамічний фінансовий потік, маючи окреме джерело утворення, може охоплювати один чи декілька інших, як правило, подібних йому потоків, може виступати результатом здійснення окремих фінансових операцій. Окремі динамічні фінансові потоки можуть бути утворені за умов зміни обсягів активів, зобов'язань того чи іншого суб'єкта фінансового сектора, в результаті зміни структури активів тощо. Зміни обсягів окремих активів суб'єкта фінансового сектора призводять до відповідних змін його операцій, потенційної зміни доходів від цих операцій. При цьому, як відомо, між ризиком та доходом окремого суб'єкта фінансового сектора існує прямий зв'язок [4; 5; 6]. Співвідношення динамічних доходних та витратних фінансових потоків – це покриття витратної частини доходними потоками (рис.).

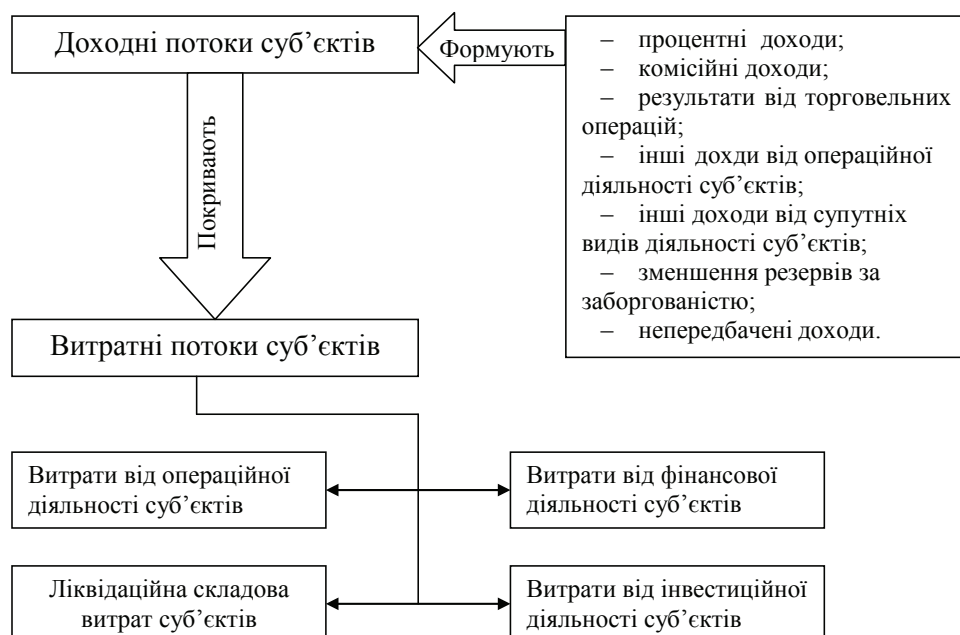

Рис. 1. Динамічні доходні та витратні потоки суб'єктів фінансового сектора

Динамічні доходні фінансові потоки, як правило, повинні покривати виникаючі витратні відповідні потоки на рівні окремого суб'єкта (це може бути запорукою ефективної діяльності такого суб'єкта лише на мікроекономічному рівні). З позиції макроекономічного аспекту загальна позитивна різниця сукупних доходів та витрат системи суб'єктів фінансового сектору, не говорить про рентабельність діяльності кожного окремого суб'єкта цієї системи. При розгляді загальної прибутковості звісно будуть проігноровані результати діяльності того чи іншого окремого суб'єкта фінансового сектора, внаслідок чого буде відбуватися спотворення даних щодо реальної ситуації на ринку фінансових послуг. Таким чином, для відображення реальної ринкової ситуації необхідно проводити аналіз кожного окремого досліджуваного суб'єкта. Дослідження доходів, витрат, прибутковості всієї сукупності суб'єктів дає змогу оцінити ефективність діяльності фінансового сектора в цілому.

Досліджуючи масштабний сегмент фінансового сектора – банківський, можна підкреслити, що найбільшу питому вагу у структурі доходів його суб'єктів у 2009–2012 роках займають процентні доходи (близько 80%), значно меншу частку займають комісійні доходи (близько 12%). Сумарна величина інших складових дохідної частини за аналізований період не перевищувала 10%. Також за останні роки простежується повільне зменшення питомої ваги процентних доходів при одночасному збільшенні комісійних доходів. У структурі витрат протягом всього досліджуваного періоду (2009–2012 роки) переважну частину становили процентні витрати (близько 40%); питома вага загальних адміністративних витрат постійно зростала, відрахування в резерви – навпаки, зменшувалися. Незначну вагу займали комісійні витрати, інші операційні витрати, найменшу – податок на прибуток. Банківська діяльність приносить найбільше доходів та відповідних витрат саме від сплати та виплати процентів, а торговельні операції та комісійні (і доходи, і витрати), незважаючи на своє зростання, залишаються вторинними у структурі фінансових потоків вітчизняного банківського сектора. Зазначимо, що загальний результат діяльності банків – від'ємний, простежується перевищення витратних фінансових потоків над доходними. Проте визначена різниця має тенденцію до зменшення, так само як і загальна величина витрат. Тенденцію до збільшення мають лише такі витрати, як інші операційні та загальні адміністративні. Проте разом вони становлять не більше 30% загальної величини витрат – тому зменшення інших, 70%, компенсує їх ріст. Доходні фінансові потоки у вітчизняному банківському секторі мали тенденцію до зростання, проте найбільшими темпами приросту характеризуються ті складові, які мають найменшу питому вагу (інші операційні доходи та повернення списаних активів), а найменшими темпами приросту – ті, що мають найбільшу питому вагу (процентні та комісійні доходи). У цілому, з 2011 року відбувається відносно поживлення вітчизняної банківської діяльності. Для поступового розвитку банківського сектора необхідним є пошук шляхів оптимізації динамічних фінансових потоків його суб'єктів. Як загальновідомо, збільшення доходних потоків суб'єктів пов'язане зі зменшенням витратних, тому першочерговим є пошук шляхів зниження їх витрат. Варто також зазначити, що банківський сектор став джерелом фінансової кризи 2008–2009 року. Цей сектор завдяки недосконалому регулюванню накопичив значний обсяг індивідуальних ризиків, став практично некерованою ланкою фінансових систем низки держав. Регулятори фінансового сектора не змогли оперативним чином відреагувати на виникнення паніки в його банківському сегменті та фінансові шоки. У ті часи не був своєчасно створений єдиний підхід до формування й реалізації державної фінансової політики, що ускладнило процес подолання наслідків фінансової кризи [5; 7; 8].

У сучасних умовах господарювання поступово розвивається економічна модель, що заснована на випереджаючому розвитку фінансового сектора порівняно з реальним, а це, своєю чергою, більш загострює суперечність між реальною вартістю і динамікою розвитку її грошових та фінансових форм, що сприяє посиленню інфляційних процесів і макроекономічної нестабільності [9].

Під час оптимізації динамічних фінансових потоків суб'єктів досліджуваного сектора є необхідним поступове збільшення результативності відповідної їх діяльності, що, своєю чергою, повинно задовольняти потреби як сегментів фінансової системи, так і фізичних осіб. Наприклад, оптимізація поточних витрат може передбачати здійснення витрат, що визнані доцільними з позиції їх окупності (оптимізація є більш ефективною, ніж мінімізація, оскільки припускає саме якісне зменшення витрат, зберігаючи можливість подальшого розвитку) [10].

Оптимальне управління динамічними фінансовими потоками суб'єктів фінансового сектора передбачає, що всі його інструменти (планування, аналіз, контроль) взаємодіють так, щоб інтереси кожного такого суб'єкта узгоджувалися із загальною його стратегією, враховували вибір оптимальних шляхів реалізації плану використання ресурсів такого суб'єкта тощо. Оптимізацією динамічних фінансових потоків окремого суб'єкта фінансового сектора є процес їх формування якнайкраще насамперед для нього при заданій системі критеріїв (наприклад, отримання відповідного рівня доходів при відповідному рівні витрат), узгоджених зі стратегією діяльності відповідного суб'єкта. Методами оптимізації досліджуваних потоків виступає їх планування та пряме скорочення (для відсікання непродуктивних потоків),

управління тарифною політикою, проведення фінансового моніторингу, оптимізація податкової бази з використанням планування тощо. У ході розробки стратегії управління фінансовими потоками суб'єктів фінансового сектора необхідно обрати напрямок, за яким пропонується здійснювати оптимізацію їх динамічних фінансових потоків. Практичними прийомами управління фінансовими потоками суб'єктів фінансового сектора може виступати перегляд наявних механізмів надання фінансових послуг, дослідження структури потоків та її оптимізація, розробка інноваційних видів фінансових послуг та вдосконалення ринкової стратегії, яка ґрунтується на поліпшенні основних фінансових процесів. Наприклад, напрямками оптимізації витрат може виступати: продаж філій, активів, використання нових інформаційних технологій, скорочення адміністративних витрат, скасування «незарплатних» форм заохочення менеджерів, персоналу, усунення витрат, які не випливають з договірних зобов'язань суб'єкта фінансового сектора та не пов'язані безпосередньо з його діяльністю [2; 11; 12; 13].

Управління фінансовими потоками досліджуваних суб'єктів здійснене відповідно до вищевизначених методів та прийомів їх оптимізації має сприяти підвищенню фінансового стану та ефективності діяльності таких суб'єктів. Важливо враховувати те, що на діяльність суб'єктів фінансового сектора впливає безліч чинників, серед яких вагоме місце посідає державний вплив: шляхом встановлення норм та правил, прописаних у законодавчій базі. Також значний вплив мають зміни в макроекономічному середовищі країни, загальні тенденції на світових фінансових ринках. Кожний окремий суб'єкт фінансового сектора має використовувати розглянуті вище методи та прийоми оптимізації його динамічних фінансових потоків, враховуючи зовнішньоекономічну ситуацію в країні, для поступового досягнення позитивного фінансового результату як своєї діяльності, так і підвищення ефективності функціонування фінансової системи загалом.

Висновки. Для визначення стратегії управління сучасним фінансовим сектором та відповідними потоками у його межах, суб'єктам такого сектору треба правильно обрати напрямок, за яким пропонується здійснити оптимізацію цих потоків. Виходячі зі стану внутрішнього та зовнішнього економічного середовища обираються різні варіанти стратегії управління досліджуваними фінансовими потоками. Оптимізація досліджуваних фінансових потоків є доволі ефективною, оскільки припускає саме якісне зменшення окремих динамічних фінансових потоків, зберігаючи можливості подальшого розвитку.

Система оптимізації фінансових потоків має такі складові, як: безпосередньо сама оптимізація потоків, що включає в себе методи оптимізації (планування витрат та їх пряме скорочення, управління тарифною політикою, проведення фінансового моніторингу тощо), критерії оптимізації та вибір її напрямку. У межах проведеного дослідження систематизовано конкретні методи та прийоми такої оптимізації, які у конкретних умовах поступового переходу до фінансової економіки необхідно використовувати враховуючи низку мікро- та макроекономічних чинників.

Література:

1. Андрущенко Н. С. Суть і значення витрат: історичний аспект / Н. С. Андрущенко // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 5. – С. 3–7.
2. Котляров С. А. Управление затратами : учеб. пособие / С. А. Котляров. – СПб. : Питер, 2002. – 159 с.
3. Шандова Н. В. Методичні аспекти організації управління витратами / Н. В. Шандова // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 53–58.
4. Вихров А. А. Принципы разработки классификаторов затрат / А. А. Вихров // Управление корпоративными финансами. – 2007. – № 3. – С. 54–56.
5. Дзюблюк О. В. Банківські операції : підр. / за заг. ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.
6. Управління прибутком банку : монографія / [Криклій О. А., Маслак Н. Г. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Криклій. – Суми, 2008. – 136 с.
7. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
9. Барановський О. І. Передтечі фінансових криз / О. І. Барановський // Фінанси України. – 2009. – № 3. – С. 3–22.
10. Боярко І. М. Розвиток системи управління витратами банків / І. М. Боярко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції : у 2 т. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – Т. 1. – С. 53–54.
11. Кузнєцова Л. В. Сутність та основні складові системи управління фінансами банку / Л. В. Кузнєцова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.9. – С. 196–205.
12. Лисянська О. О. Деякі аспекти управління доходами і витратами банку / О. О. Лисянська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2007. – Вип. 22. – С. 99–104.
13. Мир финансов и науки – експертна оцінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jeazy.ru/2007/09/01/metodologiya-optimizacii-zatrat-banka/>.